

รายวิชา สุขศึกษาและพลศึกษา (สุขศึกษา)

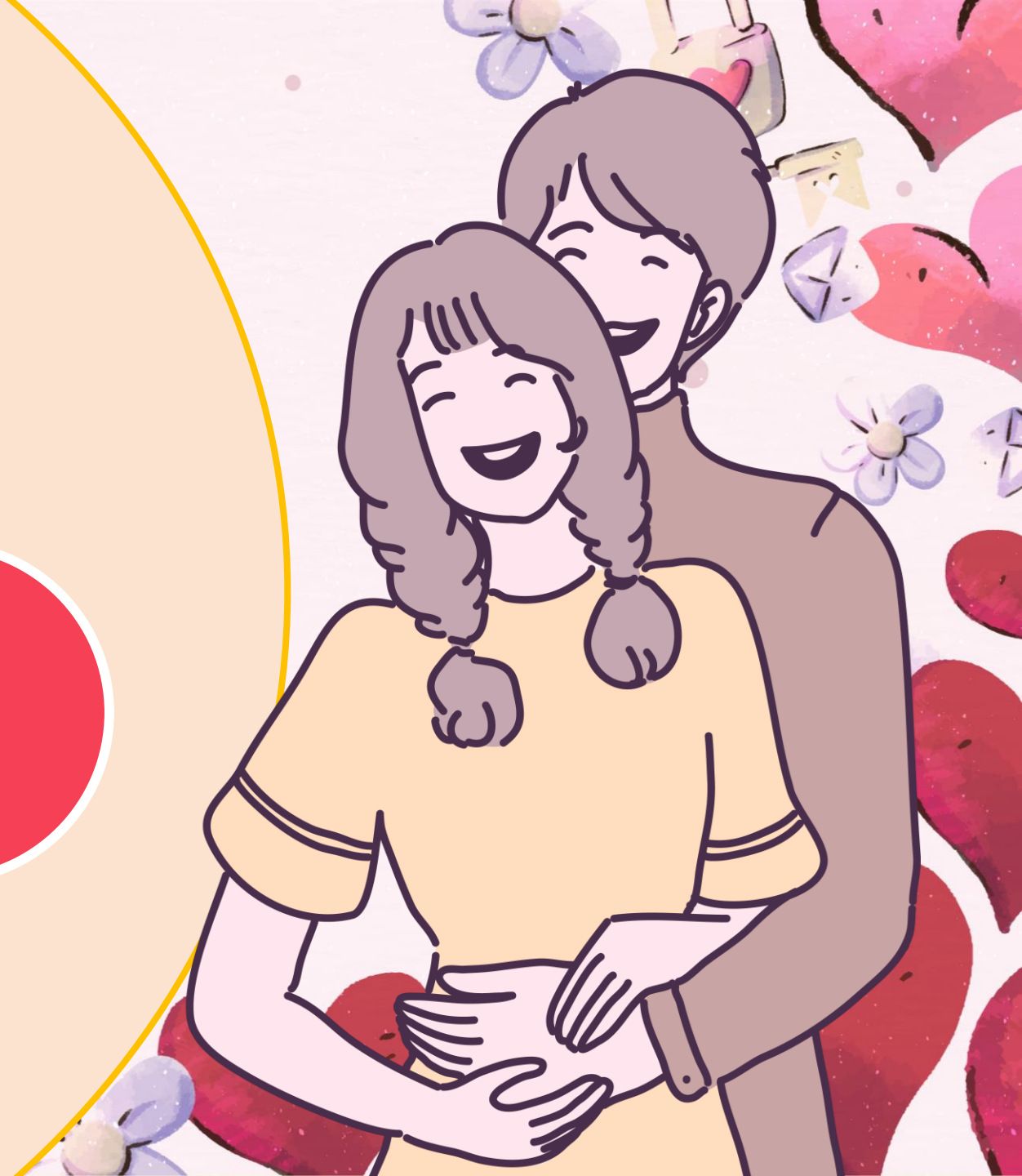
รหัสวิชา พ๒๒๑๐๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

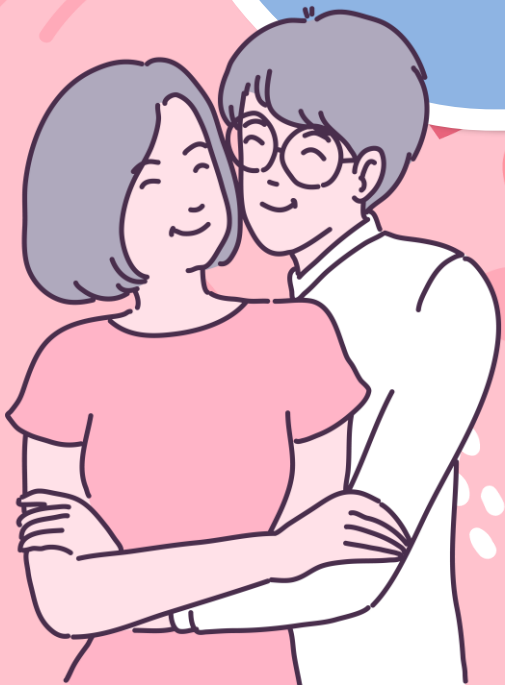
เรื่อง การป้องกันโรคติดต่อ ทางเพศสัมพันธ์

ครูผู้สอน ครูกิตติเทพ นิติสสมบัติกุล

ครูเอกชัย ณ พัทลุง



เรื่อง การป้องกันโรคติดต่อ ทางเพศสัมพันธ์



จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคติดต่อ

ทางเพศสัมพันธ์ โดยสามารถแยกแยะและจับคู่

ลักษณะของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์แต่ละชนิดได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านทักษะกระบวนการ

นักเรียนแสดงลำดับขั้นตอนการปฏิบัติตนเพื่อป้องกัน

การติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

และเมื่อติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ถูกต้อง

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านคุณลักษณะ

๑. นักเรียนมีความใฝ่เรียนรู้ (ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้)
๒. นักเรียนมีวินัย (ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ของชั้นเรียน)
๓. นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการทำงาน (ตั้งใจและรับผิดชอบ ในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย)

คุยกันก่อนเรียน

- นักเรียนรู้จักโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือไม่
มีโรคใดบ้างที่นักเรียนรู้จัก
- ถ้ามีคนที่เรารู้จักติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
นักเรียนรู้สึกอย่างไร



นักเรียนรู้หรือไม่...!?

“นักเรียนทราบหรือไม่ว่า
โรคระบาดโควิด 19 ในปัจจุบัน
สามารถติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้หรือไม่”



นักเรียนรู้หรือไม่...!?

- นักเรียนสามารถแยกแยะระหว่างโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคติดต่อโดยทั่วไปได้หรือไม่ อย่างไร
- นักเรียนคิดว่าโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ติดได้อย่างไรบ้าง



ใครกันนะ...!?

ใครที่มีโอกาสติดโรคดังกล่าวได้บ้าง



โรคติดต่อ

หมายถึง โรคที่สามารถถ่ายทอดติดต่อถึงกันได้ระหว่างบุคคล โดยมีเชื้อจุลินทรีย์ต่าง ๆ เป็นสาเหตุของโรค และถึงแม้ว่าเชื้อโรคจะเป็นตัวก่อเหตุ แต่พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของมนุษย์ ก็เป็นปัจจัยร่วมที่สำคัญที่จะทำให้เกิดโรคติดต่อนั้น ๆ ขึ้น

โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ หมายถึง โรคที่ติดต่อจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง โดยการมีเพศสัมพันธ์ เช่น เอดส์ หูด เริม ซิฟิลิส เชื้อราในช่องคลอด เป็นต้น ซึ่งการรักษาแต่ละโรคนั้นก็แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตาม บางโรคสามารถติดต่อได้ทางอื่น และบางครั้งผู้ป่วยก็ไม่มีอาการให้เห็นอย่างชัดเจนจากภายนอก ดังนั้น จึงควรคิดให้รอบคอบก่อนตัดสินใจประพฤติปฏิบัติตนที่อาจนำไปสู่การติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

๑. เกิดจากเชื้อไวรัส
ตับอักเสบบี โรคเริม
โรคเอดส์ โรคหูดหงอนไก่

๒. เกิดจากแบคทีเรีย
แผลริมอ่อน หนองใน
ซิฟิลิส

๓. เกิดจากปรสิต
โกลน หิด

๔. เกิดจากโปรโตซัว
ช่องคลอดอักเสบ
จากเชื้อโปรโตซัว

จับต้น VS ชนปลาย

๑. ครูแจกบัตรคำให้นักเรียนคนละ ๑ อัน โดยแต่ละอันจะมีชื่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ หรือคำอธิบายโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์นั้นอยู่
๒. ครูให้นักเรียนตามหาคู่บัตรคำที่ตรงกัน โดยสามารถเปิดหาข้อมูลจากใบความรู้ หรือหนังสือเรียนได้

ซิฟิลิส (Syphilis)

สาเหตุ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ชื่อ *Treponema pallidum*

ระยะฟักตัว ประมาณ ๑๐ - ๙๐ วัน

การติดต่อ ๑. โดยการร่วมเพศ

๒. มารดาที่กำลังตั้งครรภ์และติดเชื้อซิฟิลิส

ทารกจะติดโรคไปด้วย

ซิฟิลิส (Syphilis)

อาการ : มีแผลที่อวัยวะเพศ และอาจเกิดที่อื่น แผลไม่เจ็บ ถ้าไม่ได้รับการรักษา ก็หายได้เอง

⦿ : มีผื่นขึ้นทั่วตัว ที่ฝ่ามือ ฝ่าเท้า ไม่เจ็บ ไม่คัน ผมนร่วง คิ้วร่วง ฯลฯ
อาการเหล่านี้จะหายได้เอง แต่เชื้อยังมีอยู่ในร่างกาย ดังนั้นถ้าตรวจเลือดจะพบว่า “เลือดบวก”

: หากปล่อยทิ้งไว้ไม่ได้รับการรักษา โรคจะลุกลามทำลายอวัยวะที่สำคัญของร่างกาย เช่น หัวใจ หลอดเลือด สมอง กระดูก ทำให้ร่างกายพิการ และตายได้

แผลริมอ่อน (Chancroid)

สาเหตุ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ชื่อ Haemophilus Ducreyi

ระยะฟักตัว ประมาณ ๓ - ๗ วัน

การติดต่อ โดยการร่วมเพศ

แผลริมอ่อน (Chancroid)

อาการ ในผู้ชาย จะมีตุ่มหนองเกิดขึ้นที่อวัยวะเพศ ต่อมาแตก เป็นแผลมักมีหลายแผล ขอบไม่แข็ง และไม่เรียบ มีเลือดออก เจ็บปวดมาก บางคนต่อมน้ำเหลืองที่ขาหนีบบวมเป็นฝี เมื่อฝีแตก จะเป็นแผลใหญ่

ในผู้หญิง ส่วนใหญ่จะมีอาการเช่นเดียวกับผู้ชาย แต่ถ้าแผลอยู่ที่ผนังช่องคลอด หรือปากมดลูกก็อาจไม่มีอาการ หรือมีตกขาว ปัสสาวะขัด หรือเจ็บเวลาร่วมเพศ

กามโรคของต่อมและท่อน้ำเหลือง (Lymphogranuloma Venereum)

สาเหตุ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ชื่อ Chlamydia Trachomatis

ระยะฟักตัว ประมาณ ๓ - ๓๐ วัน

การติดต่อ โดยการร่วมเพศ

กามโรคของต่อมและท่อน้ำเหลือง (Lymphogranuloma Venereum)

อาการ มีตุ่มหรือเป็นแผลตื้น ๆ เกิดขึ้นที่อวัยวะเพศ ซึ่งหายไปเอง ภายใน ๒ - ๓ วันต่อมาต่อมน้ำเหลืองที่ขาหนีบจะบวมเป็นฝีเจ็บมาก ผิวหนังบริเวณที่เป็นฝีจะมีอาการอักเสบ บวม แดง ร้อน บางราย ฝีมายุบหายไปเอง ภายใน ๒ - ๓ สัปดาห์ หรือเป็นเดือน แต่บางราย ฝีมายแตก มีหนองไหล กลายเป็นแผลเรื้อรัง ลูกกลมจนทำให้ทวารหนัก อักเสบ ตีบตัน ถ่ายอุจจาระไม่ออก

แผลกามโรคเรื้อรังที่ขาหนีบ (Granuloma inguinale)

สาเหตุ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย

ชื่อ Calymmatobacterium Granulomatis

ระยะฟักตัว ประมาณ ๕ สัปดาห์ ถึง ๖ เดือน

การติดต่อ โดยการร่วมเพศ

อาการ เป็นแผลเรื้อรังที่อวัยวะเพศ ขาหนีบ ซอกขา หรือบริเวณ

หน้า คอ ปาก ปัจจุบันยังไม่มีรายงานว่า พบผู้ป่วยโรคนี้ในประเทศไทย

หนองใน (Gonorrhoea)

สาเหตุ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ชื่อ Neisseria Gonorrhoeae

ระยะฟักตัว ประมาณ ๓ - ๕ วัน

การติดต่อ โดยการร่วมเพศ

อาการ **ในผู้ชาย** จะมีอาการปัสสาวะขัด แสบ มีหนองไหลจากท่อปัสสาวะ บางรายอาจมีอาการแทรกซ้อน เช่น ต่อมลูกหมากอักเสบ เป็นฝีที่ผนังของท่อปัสสาวะ ท่อปัสสาวะตีบตัน อัมพาตอักเสบ จนทำให้เป็นหมันได้

หนองใน (Gonorrhoea)

อาการ **ในผู้หญิง** จะมีตกขาว มีกลิ่นเหม็น ไม่คัน มีการอักเสบที่ท่อปัสสาวะ ปากมดลูก ทวารหนัก หลายรายไม่มีอาการ บางรายอาจมีอาการแทรกซ้อน เช่น ต่อมบาร์โทลินอักเสบ ปีกมดลูกอักเสบ ถ้ามีการอักเสบรุนแรงเมื่อหายแล้ว อาจทำให้ท่อรังไข่ตีบตันกลายเป็นหมันหรือทำให้ท้องนอกมดลูกได้

ในทารกแรกเกิด เชื้อหนองในอาจเข้าตาขณะคลอดผ่านช่องคลอดมารดาที่มีเชื้อหนองในอยู่ ถ้าไม่รีบรักษาอาจตาบอดได้

หูดหงอนไก่ (Condyloma Acuminata)

สาเหตุ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ชื่อ Human Papilloma Virus

ระยะฟักตัว ประมาณ ๓ เดือน

การติดต่อ โดยการร่วมเพศและสัมผัสทางเพศกับผู้ป่วย

อาการ เป็นติ่งเนื้ออ่อน สีชมพู คล้ายหงอนไก่ ชอบขึ้นตรงบริเวณ
รักแร้ ขาหนีบ ที่อับชื้นและอุ่น

หูดหงอนไก่ (Condyloma Acuminata)

อาการ ในผู้ชาย มักพบที่อวัยวะเพศ ส่วนที่อยู่ใต้หนังหุ้มปลายท่อปัสสาวะและอณฑะ

ในผู้หญิง พบได้ที่ปากช่องคลอด ผังช่องคลอด ปากมดลูก ทวารหนัก และฝีเย็บ หูดจะเริ่มจากขนาดเล็ก ๆ และโตขึ้นเรื่อยๆ การตั้งครรภ์จะทำให้หูดโตเร็วกว่าปกติ ทารกที่คลอดผ่านทางช่องคลอดของมารดาที่ป่วยเป็นโรคหูดหงอนไก่ ทารกจะติดเชื้อจากมารดาได้

หนองในเทียม (Non-Specific Urethritis)

สาเหตุ เกิดจากเชื้อโรคหลายชนิด แต่ส่วนใหญ่เกิดจากแบคทีเรีย

ชื่อ Chlamydia Trachomatis

ระยะฟักตัว ประมาณ ๑ - ๔ สัปดาห์

การติดต่อ โดยการร่วมเพศ

หนองในเทียม (Non-Specific Urethritis)

อาการ **ในผู้ชาย** จะมีอาการแสบที่ปลายท่อปัสสาวะ ปัสสาวะขัด มีหนองไหล หนองมักจะเป็นมูกใส หรือมูกขุ่น ๆ ไม่เป็นหนองข้น แบบหนองใน บางรายอาจมีอาการแสบที่ท่อปัสสาวะ และมีมูกออกเล็กน้อย โดยเฉพาะในช่วงเช้า

ในผู้หญิง ส่วนมากมักไม่มีอาการ ส่วนน้อยอาจมีตกขาว

หูดข้าวสุก (Molluscum Contagiosum)

สาเหตุ เกิดจากการติดเชื้อ Poxvirus

ระยะฟักตัว ประมาณ ๑ สัปดาห์ ถึง ๖ เดือน

การติดต่อ ถ้าเป็นวัยหนุ่มสาว ติดต่อกันโดยการสัมผัสทางเพศกับผู้ป่วย

อาการ ระยะแรกจะเป็นตุ่ม ผิวเรียบ ขนาดเล็ก มีสีขาวตรงกลางตุ่ม มีรอยบุ๋ม จำนวนตุ่มที่เกิดขึ้น อาจมีมากหรือน้อยก็ได้ ถ้าใช้เข็มสะกิดตรงกลางแล้วบีบดูจะได้เนื้อหูดสีขาว ๆ มักเป็นที่ท้องน้อย หัวหน้าอวัยวะเพศ และโคนขาด้านใน

พยาธิช่องคลอด (Vaginal trichomoniasis)

สาเหตุ เกิดจากเชื้อโปรโตซัว ชื่อ Trichomonas Vaginalis
ระยะฟักตัว ประมาณ ๓ - ๒๘ วัน

การติดต่อ โดยการร่วมเพศและสัมผัสทางเพศกับผู้ป่วย

อาการ **ในผู้หญิง** จะมีตกขาวผิดปกติ มีกลิ่นเหม็น ระคายเคือง
บริเวณอวัยวะเพศเจ็บปวดเวลาร่วมเพศ คัน แสบปากช่องคลอด

ในผู้ชาย จะมีอาการเพียงเล็กน้อย มีช่องเหลวเป็นเมือกใส
ไหลออกมา หรือมีเมือกปนหนอง มีอาการคัน หรือเจ็บในท่อปัสสาวะ

เชื้อราช่องคลอด (Vaginal candidiasis)

สาเหตุ เกิดจากเชื้อรา *Candida albicans*

การติดต่อ จากการสัมผัสทางเพศกับผู้ป่วย หรือ เกิดจากสาเหตุอื่น ๆ

อาการ **ในผู้หญิง** จะมีอาการคัน มากน้อยต่างกัน บางคนมีอาการปวดแสบ ปวดร้อน ระคายเคืองมีปัสสาวะขัดหรือบ่อยกว่าปกติ เจ็บในช่องคลอดระหว่างร่วมเพศ อาจมีตกขาวใส ๆ หรือขาวขุ่น เป็นหนอง อาการที่พบบ่อยที่สุด คือบริเวณปากช่องคลอด มีสีแดงจัด บางรายพบได้ที่ขาหนีบ ต้นขา รอบทวารหนักและหัวหน้า

ในผู้ชาย มักมีอาการคัน ปวดแสบปวดร้อน หรือเจ็บที่อวัยวะเพศ บางครั้งมีเมือกสีขาวหรือมีหนองเล็กน้อยออกจากท่อปัสสาวะ

โกลน (Pediculosis)

สาเหตุ เกิดจากเชื้อ Phthirus Pubis (Crab louse)

ระยะฟักตัว ประมาณ ๓๐ วัน

การติดต่อ สัมผัสทางเพศกับผู้ป่วย

อาการ ลักษณะคล้ายเหา อาศัยและออกไข่ตามรากขน

ชอบดูดเลือด ทำให้คันบริเวณหัวหน่าว รอบทวารหนัก หน้าอก

ลำตัว รักษารั้ว ขนตา คิ้ว แต่ไม่พบที่ศีรษะ

หิด (Scabies)

สาเหตุ เกิดจากตัวไรชนิดหนึ่ง ชื่อ *Sarcoptes Scabiei*

ระยะฟักตัว ประมาณ ๒ - ๖ สัปดาห์

การติดต่อ โดยการสัมผัสใกล้ชิด หรือสัมผัสทางเพศ

อาการ จะมีตุ่มน้ำใส และตุ่มหนอง คัน ขึ้นกระจายทั้งสองข้างของ

ร่างกาย มักจะพบที่ง่ามนิ้วมือ นิ้วเท้า ข้อศอก รักแร้ รอบหัวนม ก้น

อวัยวะเพศ ข้อเท้า ข้อเข่า หลังเท้า จะคันมาก โดยเฉพาะตอนกลางคืน

เริ่มอวัยวะเพศ (Genital herpes)

สาเหตุ เกิดจากเชื้อไวรัส Herpes Simplex Virus

ระยะฟัก ตัวประมาณ ๓ - ๑๔ วัน

การติดต่อ โดยการร่วมเพศ และสัมผัสทางเพศกับผู้ป่วย

อาการ มักจะมีอาการแสบ ๆ คัน ๆ นำมาก่อนเล็กน้อย แล้วมีตุ่มน้ำใส ๆ ขึ้นอยู่เป็นกลุ่ม ต่อมาตุ่มนี้จะแตกเป็นสะเก็ด หายไปได้เอง ภายใน ๑ - ๒ สัปดาห์ บริเวณที่พบบ่อย

ได้แก่ ริมฝีปาก อวัยวะเพศชาย ช่องคลอดปากมดลูก ทวารหนัก อาจพบได้ที่

ท่อน้ำนม เต้านม เยื่อหุ้มตา ผู้ป่วยที่ติดเชื้อครั้งแรก จะมีอาการรุนแรงมาก ใช้เวลานานกว่า

จะหาย ส่วนผู้ป่วยที่เป็นโรคซ้ำ ๆ กันหลายครั้งอาการของโรคจะเป็นน้อยหายเร็ว

ทารกที่คลอดผ่านทางช่องคลอดของมารดา ที่ป่วยเป็นเริ่ม ทารกจะติดเชื้อจากมารดาได้

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

๑. เกิดจากการแลกเปลี่ยนสารคัดหลั่ง
๒. สามารถเกิดขึ้นได้กับทุกเพศ ทุกวัย ทุกชนชั้น
๓. เกิดพยาธิสภาพที่อวัยวะเพศและอวัยวะสัมผัสอื่น ๆ

อาการที่คาดว่า เป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์



ผู้ชาย

จะมีอาการแสบ เจ็บ ขณะปัสสาวะ จะมีอาการแสบ
ขาหนีบบวม มีผื่น ตุ่ม ฝี แผล บริเวณอวัยวะเพศ มีเมือกใส
หรือหนองไหลออกมา

จะรู้สึกเจ็บ เลี้ยวท้องน้อย ขาหนีบบวม หรือเป็นฝี
เจ็บ ปวด คันอวัยวะเพศ มีผื่น ตุ่ม แผลบริเวณ
อวัยวะเพศ มีตกขาวสีเหลือง มีกลิ่นเหม็น



ผู้หญิง



สงสัยว่า

- โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จะเสี่ยงรับเชื้อเมื่อมีการสอดใส่อวัยวะเพศเท่านั้น
ตอบ **ไม่ถูกต้อง** การร่วมเพศทางทวารหนักหรือปาก ก็สามารถติดเชื้อได้
- หากติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ สามารถสังเกตเห็นได้ตามร่างกายทันที?
ตอบ **ไม่จริง** บางคนได้รับเชื้อแล้ว อาจไม่แสดงอาการนานเป็นสัปดาห์
เดือน หรือปี
- ใช้ถุงยางอนามัย คือตัวช่วยป้องกันการเกิดโรค?
ตอบ **ถูกต้อง** ถุงยางอนามัย เป็นตัวช่วยป้องกันการเกิดโรคติดต่อทาง
เพศสัมพันธ์ และช่วยป้องกันปัญหาการตั้งครรภ์

การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

ผู้ป่วยควรปฏิบัติอย่างไร

- ให้มารับการรักษาอย่างรวดเร็ว เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อ
- แจ้งให้คู่นอนทราบว่า เป็นโรคอะไร
- รักษาตามแพทย์สั่ง (ไม่ซื้อยารักษาเอง)
- งดร่วมเพศ

การให้คำปรึกษา

ให้ความเป็นส่วนตัว รักษาความลับเฉพาะบุคคล ไม่คาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า
มีทัศนคติเป็นกลาง ไม่สร้างความรู้สึกรังเกียจ ภาษากายเหมาะสม ผ่อนคลาย
ใช้คำพูดเข้าใจง่าย

การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

๑. ใส่ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์กับคนที่ไม่แน่ใจว่ามีเชื้อหรือไม่	๒. รักษาความสะอาดของร่างกายและอวัยวะเพศอย่างสม่ำเสมอ	๓. ไม่เปลี่ยนคู่นอน ควรมีสามีหรือภรรยาคนเดียว
๔. ไม่ควรมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุน้อย เพราะอาจขาดความรู้ในการป้องกัน	๕. ตรวจโรคเป็นประจำทุกปี เพื่อหาเชื้อโรคแม้จะไม่มีอาการใด ๆ โดยเฉพาะคู่ที่กำลังจะแต่งงาน	๖. เรียนรู้ ศึกษาอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
๗. ไม่ควรมีเพศสัมพันธ์ ขณะมีประจำเดือน เพราะจะทำให้เกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ง่าย	๘. ไม่ควรมีเพศสัมพันธ์ทางทวารหนัก หากจำเป็นให้สวมถุงยางอนามัย	๙. ไม่ควรสวนล้างช่องคลอด เพราะจะทำให้เกิดการติดเชื้อได้ง่าย

สรุปบทเรียน

การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
ที่ดีที่สุดคือ การไม่มีเพศสัมพันธ์



บทเรียนครั้งต่อไป

การป้องกันโรคเอดส์





สิ่งที่ต้องเตรียม

- ใบงานที่ ๑ เรื่อง รู้เท่าทันเอดส์
- ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง โรคเอดส์และการป้องกัน
- กระดาษสี ชมพู ฟ้ำ เขียว เหลือง (ความยาวกระดาษประมาณ ๑๐ เซนติเมตร ครูแบ่งช่องกระดาษไว้ ๕ ช่อง)

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th